

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка
«02» березня 2020 року (Протокол №8)

Голова Вченої ради

Л.В. Губерський

Л.В. Губерський

Введено в дію наказом ректора

№ 197-32 від «10» березня 2020 року

ПОЛОЖЕННЯ

про систему виявлення та запобігання академічному плагіату
у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про систему виявлення та запобігання академічному плагіату у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (далі – Положення) розроблено відповідно до законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про авторське право і суміжні права», Цивільного кодексу України, інших нормативно-правових актів, Статуту Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Положення про організацію освітнього процесу Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а також на виконання наказу №84-32 від 06.02.2020 р. «Про запровадження єдиної Системи запобігання та виявлення академічного плагіату в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка». При укладанні Положення використані Рекомендації з академічної доброчесності для закладів вищої освіти, розроблені у рамках Проєкту сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) за підтримки Посольства США (рекомендовані листом МОН України від 23.10.2018 р. за №1/9-650).

1.2. Мета Положення

1.2.1. Врегулювання процедури виявлення та запобігання плагіату в академічних текстах за авторства працівників і здобувачів вищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет);

1.2.2. Сприяння дотриманню вимог наукової етики і поваги до інтелектуальних надбань, активізації самостійності й індивідуальності під час створення авторського твору та усвідомлення відповідальності за порушення загальноприйнятих правил цитування.

1.2.3. Положення є складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти Університету, освітньої і наукової діяльності Університету в цілому.

1.3 Основні завдання Положення

1.3.1. Забезпечення дотримання академічної доброчесності:

- здобувачами освіти першого-другого ступенів вищої освіти при виконанні ними кваліфікаційних робіт (дипломних та курсових робіт, проектів);
- здобувачами наукових ступенів доктора філософії і доктора наук при виконанні ними дисертаційних робіт;
- науковими та науково-педагогічними працівниками Університету при підготовці до видання підручників, посібників, монографій, наукових статей та інших видів наукових і навчально-методичних розробок.

1.4. Значення термінів, вжитих у цьому Положенні:

1.4.1. Автор – фізична особа, творчою та інтелектуальною працею якої створено твір.

1.4.2. Твір – результат наукової або навчально-методичної діяльності конкретної фізичної особи або групи осіб (співавторство) у вигляді інформації, що представлена на паперовому носії чи офіційно оприлюднена в електронному вигляді (у тому числі на офіційному Web-сайті або у мережі Інтернет).

1.4.3. Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному Web-сайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілишими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

1.4.4. Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Академічним плагіатом можуть бути визнані: плагіат фрагментів письмових робіт і повних текстів; плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо; неналежні посилання за відсутності привласнення авторства; помилки цитування (незалежно від того, чи будуть помилки цитування визнані академічним плагіатом, вони є безсумнівним порушенням академічної етики).

Типовими прикладами академічного плагіату є:

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї змістовних змін (у тому числі із внесеними навмисними текстовими спотворенням з метою укриття запозичення);
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- дослівне копіювання фрагментів тексту або його дослівний переклад українською з іноземної (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (перефразування речень, зміна порядку слів у них, нумерації формул, графіків, малюнків заміна символів в тексті тощо) та без належного оформлення цитування;
- компіляція – створення значного масиву тексту без самостійного вивчення проблеми внаслідок копіювання тексту із різних джерел без внесення в нього

правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

- перефразування (парафраза) тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;

- відтворення в тексті наведених в іншому джерелі цитат з третіх джерел без вказування, за яким саме безпосереднім джерелом наведена цитата;

- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо – крім загальновідомої) з джерела без посилання на це джерело;

- відтворення в тексті оприлюднених творів мистецтва без зазначення авторства цих творів мистецтва;

- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами.

1.4.5. Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Типові приклади самоплагіату: дуплікація публікацій (публікація однієї і тієї самої наукової роботи в кількох виданнях, або повторна публікація раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових); дублювання наукових результатів (публікація одних і тих самих наукових результатів в різних наукових працях як нових, які публікуються вперше); подання у звітах з виконання наукових проектів результатів, що містилися у попередніх роботах; агрегування даних (суміщення старих і нових даних без їх чіткої ідентифікації з відповідними посиланнями на попередні публікації); дезагрегування даних (публікація частини раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію).

2. СФЕРА ДІЯ ПОЛОЖЕННЯ

2.1. Обов'язковій перевірці на академічний плагіат підлягають:

2.1.1. Кваліфікаційні роботи на здобуття ступеня бакалавра або магістра – на етапі допуску до захисту;

2.1.2. Дисертаційні роботи на здобуття ступеня доктора філософії/доктора мистецтва або доктора наук – на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду у спеціалізованій вченій раді;

2.1.3. Рукописи монографій, підручників та посібників, що рекомендуються до видання Науково-методичною радою Університету – на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду на засіданні кафедри;

2.1.4. Рукописи підручників та посібників, що рекомендуються до видання вченими радами факультетів/інститутів – на етапі представлення матеріалів робіт до розгляду на засіданні кафедри;

2.1.5. Рукописи статей, тез доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів конференцій, семінарів тощо – на етапі подання роботи автором до розгляду для публікації.

2.2. Вибірково, за поданням Постійної комісії Вченої ради з питань етики Університету, можуть перевірятися на академічний плагіат тексти, опубліковані

до запровадження Системи запобігання академічному плагіату в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (далі – Система), а саме:

2.2.1. Кваліфікаційні роботи на здобуття ступеня бакалавра, магістра, або еквівалентного їм ступеня, який був чинний на момент захисту, дисертаційні роботи на здобуття ступеня доктора філософії/доктора мистецтва або доктора наук;

2.2.2. Підручники, навчальні посібники, монографії та інші наукові праці викладачів та наукових співробітників Університету.

3. АДМІНІСТРАТОР І ОПЕРАТОРИ СИСТЕМИ

3.1. Адміністратор Системи – співробітник Університету, який призначається наказом ректора і відповідає за організацію робіт щодо виявлення та запобігання академічному плагіату в Університеті. Адміністратор Системи взаємодіє з власниками/розробниками Системи та співробітниками, відповідальними за перевірку академічних текстів на плагіат в структурних підрозділах Університету (далі – Оператори Системи).

Адміністратор Системи організує роботу Операторів Системи, надає інформацію керівництву Університету щодо загального стану процесу перевірки, надає в бухгалтерію Університету інформацію про обсяги використаних ресурсів, які Університет отримує від власників програмної системи контролю на антиплагіат.

3.2. Оператори Системи призначаються наказом/розпорядженням ректора/проректора за поданням структурних підрозділів, які здійснюють оприлюднення та атестацію/сертифікацію академічних текстів на факультетах/в інститутах, відділеннях, кафедрах, радах, центрах, редакційних колегіях та оргкомітетах Університету. Функціональні обов'язки Операторів Системи:

3.2.1. Одержання та належне збереження необхідного програмного та методичного забезпечення. Забезпечення захисту персональних даних відповідно до чинного законодавства.

3.2.2. Прийом від відповідальних осіб академічних текстів на перевірку.

3.2.3. Здійснення перевірки академічного тексту, виготовлення її результатів та передача їх відповідальній особі в електронному вигляді.

3.2.4. Ведення електронного обліку перевірених робіт та використаного обсягу ліміту на перевірку, подача заявок на одержання необхідного ліміту сторінок, підготовка статистичних даних про проведену перевірку.

3.2.5. Направлення перевірених академічних текстів (не менш ніж 1 раз на семестр) до репозитарію академічних текстів Університету.

3.3. Академічні тексти, що подаються для перевірки на виявлення збігів/ідентичності/схожості текстів, повинні бути представлені у форматі *.pdf з можливістю пошуку по тексту та/або у форматах *.doc, *.docx.

3.4. Етапи загальної схеми перевірки академічних текстів на плагіат з використанням відповідної Системи:

3.4.1. Особа, яка відповідає за якість академічного тексту (далі – Керівник роботи), передає в електронному форматі академічний текст Оператору Системи для завантаження в Систему;

3.4.2. Оператор завантажує і контролює процедуру проходження перевірки академічного тексту за відкритими інтернет-джерелами та базами внутрішньої бібліотеки Системи;

3.4.3. Система генерує і зберігає звіт подібності із невід’ємним від нього протоколом процесу перевірки, в якому обов’язково вказуються:

- ПІП Оператора Системи;
- точна дата і час проведеної перевірки;
- назва перевіреного академічного тексту;
- перелік назв використаних баз внутрішньої бібліотеки Системи;
- кількість джерел в Інтернеті, які використовувалися для перевірки;

3.4.4. Звіт подібності передається для аналізу та прийняття експертного рішення Керівнику роботи.

4. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ СТУДЕНТСЬКИХ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

4.1. При перевірці кваліфікаційної роботи (проекту) здобувача освіти особою, яка відповідає за якість академічного тексту є науковий керівник.

4.2. Вчена рада факультету/інституту визначає граничний відсоток текстових збігів, відповідно до якого науковий керівник має право подавати обґрунтування екзаменаційній комісії щодо відсутності плагіату і можливості затвердження позитивного експертного висновку.

4.3. Текст остаточного варіанту кваліфікаційної роботи (далі – Робота) подається здобувачем вищої освіти Керівнику роботи в електронному вигляді на етапі допуску до захисту. Термін подачі роботи має бути достатнім для отримання звіту подібності не пізніше ніж за один тиждень до захисту роботи.

4.4. Керівник роботи надсилає електронною поштою Роботу відповідальному за перевірку Оператору Системи факультету/інституту відділення/кафедри.

4.5. Оператор Системи завантажує Роботу до Системи і впродовж трьох робочих днів після її завантаження здійснює процес перевірки, генерує звіт подібності. Електронний варіант звіту повертається Керівнику роботи електронною поштою.

4.6. Оператор Системи роздруковує довідку про оригінальність Роботи, включає туди аналітичну частину звіту подібності, яка засвідчує відсоток збігів/ідентичності/схожості, завіряє дані своїм підписом і передає Керівнику роботи.

4.7. Керівник роботи здійснює експертну оцінку Роботи з урахуванням звіту подібності, робить у довідці про оригінальність роботи свій висновок і додає до кваліфікаційної роботи.

4.8. Допуск до захисту проводиться з врахуванням експертної оцінки Керівника роботи результатів щодо відсутності плагіату в Роботі. Якщо Робота допускається до захисту, то здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним.

4.9. Відповідальність за наявність у справі здобувача вищої освіти довідки про оригінальність Роботи несе голова Екзаменаційної комісії. У випадку її відсутності він зобов'язаний не допустити здобувача вищої освіти до захисту.

4.10. Якщо Робота містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, визначені п.1.4.4. цього Положення, Робота разом з копією звіту подібності (.pdf файл) повертається автору-здобувачу вищої освіти на доопрацювання з можливістю повторного подання на розгляд Керівнику роботи.

4.11. Повторна перевірка роботи Оператором Системи відбувається виключно за кошти автора.

4.12. У випадку незгоди здобувача з висновком про оригінальність Роботи автор-здобувач вищої освіти має право подати апеляцію до апеляційної комісії з академічної доброчесності факультету/інституту.

4.13. Апеляційна комісія з академічної доброчесності факультету/інституту затверджується розпорядженням керівника факультету/інституту у складі не менше 3 науково-педагогічних працівників, які мають науковий ступінь. Апеляційна комісія розглядає спірні факти звіту подібності. Рішення апеляційної комісії вноситься в довідку про оригінальність роботи і є остаточним.

5. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ

5.1. Остаточний варіант дисертації разом із заявою щодо самостійності виконання, ідентичності друкованої та електронної версій роботи подається вченому секретарю НДЧ в електронному вигляді. Перевірка на ідентичність друкованої та електронної версій дисертації покладається на здобувача наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук)/доктора наук та наукового керівника/консультанта.

5.2. Перевірка дисертацій здійснюється за допомогою Системи на предмет наявності чи відсутності текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без посилання на джерело оприлюднення (частково або повністю).

5.3. Послуги з проведення науково-технічної експертизи надаються Науково-консультаційним центром Університету.

5.4. Оператором Системи є відповідальна особа Науково-консультаційного центру, яка завантажує електронний варіант роботи до Системи для здійснення перевірки, що генерує звіт подібності.

5.5. Звіт подібності надсилається експерту, який призначається факультетом/інститутом за галуззю знань та спеціальністю, поданої на перевірку роботи. Експерт надає висновок науково-технічної експертизи щодо наявності чи відсутності академічного плагіату в дисертації. Результати науково-технічної експертизи дають підстави стверджувати, що дисертація здобувача є самостійним дослідженням, в якому відсутні не дозволені компіляції та академічний плагіат.

5.6. У випадку виявлення у дисертації запозичень без належного оформлення посилань чи інших технічних недоліків робота повертається здобувачу на доопрацювання з можливістю повторного подання на перевірку. Причини повернення дисертації мають бути зазначені у висновку експерта окремим пунктом.

5.7. Повторна перевірка роботи Оператором Системи відбувається виключно за кошти автора.

6. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ РУКОПИСІВ ДЛЯ ВИДАННЯ ПІД ГРИФОМ «КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

6.1. Остаточний варіант рукопису монографії/підручника/навчального посібника, що створений в Університеті та претендує на отримання грифа Університету, має бути поданий його автором Оператору Системи структурного підрозділу в електронному вигляді за 10 днів до обговорення на засіданні кафедри.

6.2. Оператор Системи завантажує електронний варіант твору до Системи для здійснення перевірки та генерування звіту подібності.

6.3. Оператор Системи надає електронний звіт подібності завідувачу кафедри протягом трьох робочих днів після отримання роботи від автора для перевірки на плагіат.

6.4. Оператор Системи, за потреби, надає завідувачу кафедри доступ у Системі до звіту подібності в режимі читання.

6.5. Звіт подібності доповідається на засіданні кафедри, на якому розглядається клопотання щодо присвоєння твору грифа Університету. Питання розгляду звіту подібності та рішення за його результатами зазначається в протоколі засідання кафедри окремим пунктом.

6.6. У випадку виявлення у творі запозичень без належного оформлення посилань або інших технічних недоліків, твір повертається автору на доопрацювання з можливістю повторного подання його на розгляд кафедри. Причини повернення твору мають бути зазначені у протоколі засідання кафедри.

6.7. Якщо твір містить навмисні текстові спотворення, передбачувані спроби укриття запозичень або інші прояви академічного плагіату, автору отримує відмову щодо присвоєння твору грифа Університету. Причини відмови мають бути зазначені у протоколі засідання кафедри.

6.8. Якщо кафедра приймає позитивне рішення щодо клопотання про присвоєння твору грифа Університету, процес здійснення заходів з перевірки на академічний плагіат вважається завершеним. Результати перевірки твору на плагіат оголошуються під час розгляду питання щодо присвоєння твору грифа Університету на науково-методичній раді факультету/інституту та Науково-методичній раді Університету.

7. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ РУКОПИСІВ, ПОДАНИХ ДО ПУБЛІКАЦІЇ У ВИДАННЯХ УНІВЕРСИТЕТУ

Перевірка на плагіат рукописів академічних текстів, поданих до публікації у виданнях Університету здійснюється згідно з порядком, встановленим у пп.6.1–6.7, за поданням відповідального редактора видання, на якого покладається відповідальність за якість академічних текстів.

8. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЩОДО АКАДЕМІЧНИХ ТЕКСТІВ

У разі виявлення порушення академічної доброчесності у роботах Університету та здобувачів вищої освіти автори несуть відповідальність відповідно до чинного законодавства та Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

9. ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

9.1 Розділ 4 Положення (в частині, що стосується кваліфікаційних робіт здобувачів ступеня магістра) та розділ 6 вводяться в дію з 01 квітня 2020 року.

9.2. Розділ 4 в частині, що стосується кваліфікаційних робіт здобувачів ступеня бакалавра, розділи 4, 6 та 7 Тимчасового положення вводяться у дію відповідними наказами ректора Університету.

